

Misija „Jūrų žvaigždė 2030“: atkurkime mūsų vandenynus ir vandenį

Kas yra ES misijos?

ES misijos, kurias iš dalies įkvėpė „Apollo 11“ misija nuskraidinti žmogų į mėnulį, yra įsipareigojimas spręsti svarbias visuomenės problemas:

- įveikti vėžį;
- prisitaikyti prie klimato kaitos;
- padaryti miestus žalesnius;
- užtikrinti gerą dirvožemių būklę, kad turėtume sveiko maisto, naudą pajustų žmonės, gamta ir klimatas;
- valyti ir atgaivinti mūsų vandenynus, jūras, ežerus ir upes*.

Kiekvienai ES misijai bus nustatytas konkretus tvarkaraštis ir biudžetas, atsižvelgiant į spręstiną problemą. Misijos neapsiribos vien tik įprastais moksliniais tyrimais ir inovacijomis, bet ir skatins diegti inovacijas visuose sektoriuose, kad būtų rasta veiksmingų sprendimų. Be to, šios misijos bus labai svarbios siekiant ES prioritetų, pavyzdžiui, vykdam Europos žaliajį kursą ir Europos kovos su vėžiu planą.

Jūsų indėlis yra svarbus

Kad galėtume įgyvendinti šias misijas, mums reikia jūsų pagalbos. Iki šiol pasirinkti galimas misijas Komisijai padėdavo misijų valdybos – įvairiausi ekspertai iš inovacijų, mokslinių tyrimų, politikos formavimo, pilietinės visuomenės ir specialistų organizacijų. Dabar laikas įsitraukti ir jums, europiečiams, kad šios misijos būtų aktualios ir atneštų realių pokyčių visose ES šalyse. Dirbdami kartu galime pasiekti daug daugiau.

---

* Misija Gyvybingi vandenynai, jūros, pakrančių ir vidaus vandenys.

Misija „Jūrų žvaigždė 2030“: atkurime mūsų vandenynus ir vandenį

Gyvybinga mėlynoji planeta labai svarbi mūsų ateičiai. Vandenynai, jūros, pakrančių ir vidaus vandenys sudaro vientisą sistemą ir dengia 75 proc. Žemės paviršiaus. Tai neišsenkantis biologinės įvairovės šaltinis, pilnas unikalių buveinių, per vandens, energijos ir anglies apytakos ciklus susijęs su kitais klimato sistemos komponentais. Vandenynai ir vandenys – mūsų visų turtas. Už jų apsaugą ir gerą būklę atsakingi esame visi – kiekvienas atskirai ir visi kartu. Todėl turime keisti savo požiūrį ir suvokti, kad mūsų vandenynai ir vandenys yra vertybė, kurią reikia nuolat puoselėti, o ne eikvoti.

Visi žmonės Žemėje yra tiesiogiai ar netiesiogiai priklausomi nuo vandenynų, jūrų ir vidaus vandenų. Be gyvybingų vandenynų ir vandenų Žemėje paprasčiausiai nebūtų gyvybės.

© davidclode, starfish. Šaltinis: unsplash.com

Šia misija – valant mūsų jūras ir gėlo vandens telkinius, atkuriant jų didžiulę biologinę įvairovę ir užtikrinant, kad mėlynoji ekonomika būtų tvari ir nekenktų klimatui – siekiama iki 2030 m. visokeriopaai atskleisti ir atkurti Europos jūrines ir gėlavandenes ekosistemas.

Todėl pažinti, apsaugoti ir atgaivinti mūsų vandenynus, jūras ir kitus vandens telkinius yra vienas iš svarbiausių mūsų laikų uždavinių. Tarpusavio ryšiais susijusi vandens sistema yra **visos gyvybės Žemėje šaltinis**, nuo jos priklauso ir žmonių egzistencija.

Iš vandenynų ir vandens telkinių **gauname vandenį, kuriuo malšiname troškulį, ir orą, kuriuo kvėpuojame**, – juose pagaminama 50 proc. mūsų planetoje esančio deguonies. Vandenys dengia apie tris ketvirtadalius Žemės paviršiaus ir yra pagrindinė **priežastis, kodėl žmonija vis dar gyvena stabilus, gyvybei tinkamo klimato sąlygomis**. Jie – **didelės biologinės įvairovės** ir unikalių rūšių namai. Jie mums teikia **maisto, švarios energijos ir naujų vaistų**, o daugeliui mūsų bendruomenių – **pragyvenimo šaltinį**. Juose taip pat slypi daugybė **nepažintų stebuklų**, kuriuos dar turime atrasti.

Tačiau mes vandenynuose ir vandens telkiniuose paliekame **vis didesnę pėdsaką**, dėl kurio jų būklė sparčiai blogėja ir kyla pavojus jų gebėjimui teikti daugelį pagrindinių gėrybių.

- **Tarša** kenkia visiems vandens ciklo komponentams – nuo sniegu ir ledu padengtų Alpių viršūnių iki vandenyno dugno.
- Dėl **žmogaus veiklos**, pavyzdžiui, per intensyvios žvejybos, netvaraus turizmo ir žemės naudojimo, dabar išnykimas gresia kaip niekada daug rūšių.
- Dėl **žmogaus veiklos susiklosčius kritinei klimato padėčiai** keičiasi vandenynų ir vandens telkinių būklė ir jų gebėjimas atlikti ypač svarbias funkcijas. Vandenynai iš oro sugeria apie ketvirtadalį viso mūsų išmetamo CO₂, todėl jie rūgštėja ir darosi ne tokie tinkami gyventi daugeliui rūšių.

© karmaknight, #304705893, 2020. Šaltinis: stock.adobe.com

- Dėl padidėjusios temperatūros ir tirpstančio poliarinio ledo **keičiasi vandenynų srovės** ir lėtėja Golfo srovė, kuri lemia švelnų Europos klimata, žemės ūkio veiklai pakankamą kritulių kiekį ir didelį žvejybos laimikį.
- Jau dabar juntame pasekmes, dėl kurių kyla pavojus mūsų pragyvenimo šaltiniams ir daug bendruomenių bus priverstos keltis į kitą vietą – kyla **jūros lygis, didesni potvyniai, ekstremalėja oro sąlygos**, pavyzdžiui, užsitęsia sausras.

© Jaap, #233289319, 2020. Šaltinis: stock.adobe.com

Siekdama pakeisti šią tendenciją, Europos Sąjunga inicijuoja misiją – pažinti, atgaivinti ir apsaugoti mūsų vandenynus ir vandenis iki 2030 m., puoselėjant vertingiausią mūsų planetos išteklių – gyvybę palaikantį vandenį.

Skatinkime branginti Europos upes, ežerus, pakrantes, jūras ir vandenynus ir jais žavėtis, skatinkime tyrinėti pasitelkdami mokslą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, domėtis naujais stulbinamais atradimais ir sprendimais. Padėkite mums apsaugoti tai, ką dar turime, ir susigrąžinti tai, ką praradome. Skatinkite mus imtis prasmingų veiksmų, parodydami, kad maži kasdieniai sprendimai gali turėti didelį poveikį. Turime suprasti, kad vandens ciklas yra sistema, kuri turi pradžią ir

pabaigą.

Įkvėpimo semiantis iš jūrų žvaigždės pavidalo, misija siekiama penkių pagrindinių tikslų. Norima **atskleisti nežinomas** mūsų vandenynų ir vandenų gelmėse slypinčias paslaptis. Siekiama, kad **liautųsi vandenynų ir vandens telkinių teršimas**, kad į upes ir jūras nepatektų plastiko atliekų, cheminių medžiagų ir kitų teršalų. Vykdamt šią misiją **atsigaus gamta, jos biologinė įvairovė** ir nualintos ekosistemos, nes bus užtikrinta didesnė apsauga, aktyviai atkuriami miškai, laukinė gamta ir įgyvendinami kiti gamtos procesais pagrįsti sprendimai. Ji padės **mėlynąją ekonomiką padaryti tvaresnę ir nekenkiančią klimatui**, nes bus propaguojamos technologijos, kurioms naudojami atsinaujinantys ištekliai ir kurios neišskiria anglies dioksido, mažinamas esamų sektorių išmetamų teršalų kiekis ir kuriami novatoriški sprendimai, kaip sumažinti žmogaus veiklos aplinkosauginį pėdsaką. Kad įgyvendintų šią misiją, Europos Sąjunga remsis savo politika ir programomis. Ji remis **naujas idėjas, mokslinius tyrimus ir inovacijas**, kad būtų kuriami ir plėtojami sprendimai, kuriais būtų galima pakeisti tai, kaip mes rūpinamės savo mėlynąją aplinką. Siekiant šio bendro tikslo, vykdamt misiją taip pat bus siūdomi **nauji valdymo modeliai**, mezgami partnerystės ryšiai su vyriausybėmis, įmonėmis, universitetais, pilietine visuomene ir daugeliu kitų subjektų.

Tačiau mes negalime to padaryti be jūsų. Kad galėtume formuoti mūsų vandenynų, jūrų, pakrančių, upių ir ežerų ateitį ir užtikrinti, kad ji būtų geresnė, mums reikia jūsų. Norime, kad jūs taptumėte sprendimo dalimi, to reikia norint geriau pažinti vandenynus ir vandens telkinius ir pakeisti tai, kaip elgiamės, vartojame, užsiimame verslu ir formuojame politiką. Mums reikia jūsų pagalbos ieškant sprendimų, kurie sumažintų mūsų paliekamą ekologinį pėdsaką ir tvariai atskleistų mūsų mėlynosios ekonomikos potencialą. Prisidėkite prie permainų savo bendruomenėje. Padėkite atkurti gerą mūsų mėlynosios planetos būklę siekiant tvaresnės ir mėlynės ateities.

Daugiau informacijos pateikiama adresu <http://ec.europa.eu/mission-ocean> arba sekite saitąžodžius #MissionOcean, #EUmissions ir #HorizonEU socialiniuose tinkluose.